

Ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst
Zuiderzeelijn.

Emmeloord, 15 juni 2004.

Aan de raad.

Voorgenomen besluit.

1. Instemmen met de wijzigingsvoorstellen voor de ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst met bijlagen (zoals in essentie verwoord in paragraaf 4 van de aanbiedingsbrief d.d. 9 juni 2004 van de voorzitter van de stuurgroep Zuiderzeelijn), in de wetenschap dat aan de samenwerkingsovereenkomst nog een sideletter "Domeinengronden" wordt toegevoegd, waarin het principe wordt vastgelegd "dat meerwaarde van de grond die veroorzaakt wordt door het project Zuiderzeelijn, ten goede dient te komen aan het project".
2. De regionale reservering van het extra budget voor "Onvoorzien" voorlopig handhaven, onder voorwaarde dat over de eventuele inzet en de bestemming van het bedrag aanvullende besluitvorming zal plaatsvinden door de raden en staten.
3. De Stuurgroep Zuiderzeelijn "mandateren" tot aanwijzing van de twee regionale leden voor het Tijdelijke Bestuur Zuiderzeelijn overeenkomstig artikel 4.2. van de Samenwerkingsovereenkomst.

Advies raadscommissie.

In afwachting van de sideletter "Domeinengronden" die bij de Samenwerkingsovereenkomst zal worden gevoegd, maken alle fracties een voorbehoud ten aanzien van het voorgenomen besluit.

Aanleiding.

De plannen voor aanleg van een spoorlijn tussen het noorden van Nederland en de Randstad komen bepaald niet uit de lucht vallen. Flevoland en de provincies in Noord-Nederland werken op dat gebied al zo'n tien jaar samen. In 1998 kregen de plannen steun in de rug, nadat het kabinet en de provincies in het Langmanakkoord afspraken maakten over stimulering van de regionale economische ontwikkeling. Een goede openbaar vervoerverbinding tussen de Randstad en het noorden maakte deel uit van die afspraken. Voor 2010, zo werd afgesproken, moet de eerste schop in de grond.

Bij kabinetsbesluit van 21 december 2001 werd besloten de haalbaarheid van een snelle spoorverbinding tussen Schiphol en Groningen nader te onderzoeken, waarbij de HSL (Zuiderzeelijn in de vorm van een hogesnelheidslijn) en de MZB (Zuiderzeelijn in de vorm van een magneetweef-baan) als voorkeursalternatieven zijn aangemerkt.

Eind juni 2002 hebben alle betrokken staten en raden (Almere december 2002) ingestemd met een ontwerp-samenwerkingsovereenkomst, waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk en regio voor de projectorganisatie en planprocedures, inclusief bijbehorende verdeling van bevoegdheden en risico's, waren geregeld. Van kabinetszijde zijn in de afgelopen periode de afspraken over de Zuiderzeelijn meerdere keren herbevestigd, inclusief de reservering van de rijksbijdrage. De uiteindelijke besluitvorming over de overeenkomst is echter even zo vaak uitgesteld. Belangrijkste redenen: kabinetswisselingen en nadere afwegingen in het kader van de nota Ruimte.

Bij de presentatie van de nota Ruimte op 27 april 2004 heeft het kabinet Balkenende 2 evenwel haar besluit bekend gemaakt om de Zuiderzeelijn verder uit te werken. De planning is er nu op gericht de ondertekening van de overeenkomst nog voor het zomerreces te laten plaatsvinden.

In een intensief ambtelijk en bestuurlijk werkproces tussen rijk en regio, daarin ten aanzien van de redactie van de overeenkomst bijgestaan door de Landsadvocaat, is de afgelopen weken de definitieve ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst met bijlagen tot stand gekomen. Daarbij is er vanuit gegaan dat de positieve regionale besluitvorming van 2002 onverkort als basis blijft gelden. Feitelijk gaat het voor de regionale partijen in belangrijke mate om herbevestiging van een reeds eerder genomen besluit, dat nu geactualiseerd wordt in verband met behandeling in het kabinet op 11 juni 2004. De aanvullende besluitvorming 2004 door de regionale partijen beperkt zich als zodanig tot de wijzigingen ten opzichte van de ontwerp-overeenkomst van 2002.

Probleemstelling.

Het project Zuiderzeelijn is in zijn opzet en vorm een zeer groot project, waar binnen 7 gemeenten, 4 provincies en het rijk samenwerken. De voortgang van het proces is als zodanig afhankelijk van meerdere partijen, waarbij tegelijkertijd een groot aantal aspecten van invloed (kunnen) zijn. Op rijksniveau hebben afwegingen met betrekking tot de volgende zaken gedurende de afgelopen periode een rol gespeeld:

- herprioritering van de grote projecten en inpassing in de rijksbegroting van de financiële taakstelling voor deze regeringsperiode;
- nadere afstemming van de belangen van de Zuiderzeelijn en die van het vraagstuk van de bereikbaarheid in de Noordvleugel van de Randstad;
- vereiste voorafgaande vaststelling van de hoofduitgangspunten voor de Nota Ruimte, inclusief het ontwikkelingsperspectief van Almere.

De voorliggende ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst is afgestemd op de resultaten van deze bredere afwegingen. De wijzigingen ten opzichte van de ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst van 10 juli 2002 kunnen in drie categorieën worden ingedeeld:

- a. redactionele aanpassingen zonder beleidsinhoudelijke gevolgen;
- b. aanpassingen als gevolg van voortschrijdend inzicht, bijvoorbeeld afstemming op de Nota Ruimte;
- c. aanpassingen door nadere bestuurlijke afwegingen.

In paragraaf 4 van de aanbiedingsbrief van de voorzitter Stuurgroep Zuiderzeelijn, d.d. 9 juni 2004, waar wij korthedshalve naar verwijzen, worden de verschillende wijzigingen nader uiteengezet en toegelicht.

(Wettelijk) beleidskader.

- Structuurschema Verkeer en Vervoer 3 (SVV 3).
- Nota Ruimte.

Onderbouwing keuze voor het voorgenomen besluit.

1. In de standpuntbepaling van onze gemeente met betrekking tot de Zuiderzeelijn is het vraagstuk Domeingronden een onderwerp van zwaarwegend belang. Bij de besluitvorming in 2002 is door uw raad gesteld dat de financiële bijdrage van onze gemeente aan de Zuiderzeelijn gegenereerd zou moeten (kunnen) worden uit de verkoop van grond, die slechts mogelijk wordt bij extra groei van Noordoostpolder. Met Domeinen zal daarom, zo stelde u destijds, een regeling moeten worden getroffen dat een gemeentelijke opslag op de grondprijs om de financiële bijdrage te genereren, niet (gedeeltelijk) wordt afgeroomd. Provinciale Staten van Flevoland en de gemeenteraad van Lelystad hebben in 2002 in hun besluitvorming m.b.t. de ZZL eenzelfde voorwaarde gesteld.

Over het vraagstuk Domeinengronden heeft de afgelopen periode nader bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen rijk en regio. Gesproken is over de mogelijke waardestijging van thans in eigendom zijnde gronden van Domeinen rond (toekomstige) stations. Partijen zijn het er over eens dat hiervoor goede afspraken moeten worden gemaakt. Overeengekomen is dat de minister van VROM hier met de minister van Financiën een richtlijn voor gaat opstellen. Op basis daarvan zullen nadere afspraken worden gemaakt met de regio. Aan de opstelling van deze richtlijn, die als sideletter bij de Samenwerkingsovereenkomst gevoegd zal worden, wordt momenteel door het ministerie gewerkt. Kern van de overeenstemming is dat de bewindslieden akkoord gaan met het gegeven dat, "meerwaarde van de grond die veroorzaakt wordt door het project Zuiderzeelijn, ten goede dient te komen aan het project". Anders gesteld komt dit er op neer dat het rijk ons als gemeente in staat moet stellen de ontstane meerwaarde door het project te incasseren, teneinde ons als gemeente in staat te stellen onze verplichtingen tot betaling van ons aandeel waar te maken.

2. De extra reservering voor Onvoorzien betreft de in de formele besluitvorming van 2002 begrepen regionale voorziening van in totaal EUR 45,4 miljoen (Netto contante waarde 2010) voor risico's na de gunning. Onder invloed van het Strategisch Akkoord is artikel 14 van de ontwerpovereenkomst op dit punt gewijzigd en is een dergelijke overheidsreservering nu uitgesloten. De Stuurgroep Zuiderzeelijn heeft bij brieven van 5 juli 2002, 11 juli 2002 en 8 september 2003 gevraagd

dit aandeel in de extra reservering voorlopig te handhaven voor eventuele onvoorziene omstandigheden. Vrijwel alle regionale partijen hebben ingestemd met voorlopige handhaving van de extra reservering onder voorwaarde, dat over de eventuele inzet en de bestemming van het bedrag aanvullende besluitvorming nodig is van de raden en staten.

3. Artikel 4 voorziet per de datum van inwerkingtreding van de Samenwerkingsovereenkomst in de instelling van een Tijdelijke Projectorganisatie Zuiderzeelijn. Het ontwerp-Instellingsbesluit is als bijlage 6 bij de overeenkomst gevoegd. De Tijdelijke Projectorganisatie is namens rijk en regio verantwoordelijk voor de uitvoering van de Prijsvraagfase en de voorbereiding van de definitieve Projectorganisatie ex artikel 3 van de overeenkomst. De definitieve Projectorganisatie wordt alleen doorgevoerd bij een "go" naar fase 2 van de geïntegreerde procedure (zgn. Planontwikkelingsfase). De regio zal op grond van artikel 4.2 twee leden aanwijzen voor het Tijdelijk Bestuur, één namens de provincies en één namens de gemeenten. Wij stellen u voor de Stuurgroep Zuiderzeelijn te "mandateren" de twee leden aan te wijzen.

Financiën/Planning.

Uw raad heeft bij besluit van 27 juni 2002 de intentie uitgesproken de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Zuiderzeelijn te zullen tekenen en een financiële bijdrage toegezegd van EUR 12,7 miljoen (Netto contante waarde 2010, prijspeil 2002). Daarbij is bepaald dat Noordoostpolder alleen financieel zal bijdragen aan een Zuiderzeelijn bij realisering in de vorm van een magneetzwefbaan, waarbij er tevens een station gerealiseerd wordt in Emmeloord.

Voorts heeft u destijds besloten dat het door onze gemeente te dragen aandeel in de extra risico's ad EUR 45,4 miljoen beperkt blijft tot een bedrag van EUR 635.000 (Netto contante waarde 2010, prijspeil 2002).

Ook voor wat betreft het onderdeel financiën gaat het thans om een herbevestiging door uw raad van een reeds eerder genomen besluit. Op twee onderdelen valt het huidige voorstel vanuit financieel perspectief bezien echter gunstiger uit dan in 2002. Enerzijds vanuit de wetenschap dat aan de samenwerkingsovereenkomst nog een sideletter "Domeinengronden" wordt toegevoegd, en anderzijds vanuit het gegeven dat onder invloed van het Strategisch Akkoord artikel 14 van de ontwerpovereenkomst is gewijzigd, en daarmee de risico's voor de overheden verder zijn beperkt.

Communicatie.

Een belangrijk aandachtsgedebied in het project Zuiderzeelijn is communicatie. De organisatie en het bestuur van het project gaan immers communiceren over een uniek en opvallend project naar een zeer brede projectomgeving. De Zuiderzeelijn is het eerste grote spoorproject waarin Rijk en Regio vanuit een gelijkwaardige positie samenwerken bij zowel planvorming als uitvoering. Een project met een evenzeer grote ruimtelijke component. Een project dat veel in de schijnwerpers zal staan de komende jaren. Dat betekent dat extra aandacht moet uitgaan naar de kwaliteit en de intensiteit van de communicatie. Doelgericht maatwerk leveren naar de veelheid van doelgroepen rekening houdend met de specifieke eisen van de projectomgeving. Dat heeft consequenties voor zowel de presentatie als de inhoud van de communicatie en de communicatie werkwijze van de projectgroep.

Inmiddels is een (voorlopig) strategisch communicatieplan opgeleverd. Dit plan is gebaseerd op de uitgangspunten voor overheidscommunicatie zoals gesteld door de Commissie Wallage en levert algemene uitgangspunten en handgrepen op voor de communicatie voor de duur van het project. De strategie wordt verwerkt in het projectplan van de projectorganisatie.

Achterliggende documenten.

- Aanbiedingsbrief van de voorzitter Stuurgroep Zuiderzeelijn, d.d. 9 juni 2004.
- Ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst met bijlagen 1 t/m 7 versie 9 juni 2004.
- Afschrift brieven Stuurgroep van 5 juli 2002, 11 juli 2002 en 30 september 2002.
- Organogram samenwerking (Tijdelijke) Projectorganisatie en Regionale Projectorganisatie.

Burgemeester en wethouders van Noordoostpolder,
de secretaris. de burgemeester.

De raad van de gemeente Noordoostpolder,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 15 juni 2004, no. 8563-1;

gelet op de brief van de voorzitter Stuurgroep Zuiderzeelijn d.d. 9 juni 2004 en de ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst met bijlagenset 1 t/m 7 (versie 9 juni 2004),

B E S L U I T:

1. In te stemmen met de wijzigingsvoorstellen voor de ontwerp-Samenwerkingsovereenkomst met bijlagen, in de wetenschap dat aan de samenwerkingsovereenkomst nog een sideletter "Domeinengronden" wordt toegevoegd, waarin het principe wordt vastgelegd "dat meerwaarde van de grond die veroorzaakt wordt door het project Zuiderzeelijn, ten goede dient te komen aan het project".
2. De regionale reservering van het extra budget voor "Onvoorzien" voorlopig te handhaven, onder voorwaarde dat over de eventuele inzet en de bestemming van het bedrag aanvullende besluitvorming zal plaatsvinden door de raden en staten.
3. De Stuurgroep Zuiderzeelijn te "mandateren" tot aanwijzing van de twee regionale leden voor het Tijdelijke Bestuur Zuiderzeelijn overeenkomstig artikel 4.2. van de Samenwerkingsovereenkomst.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 1 juli 2004,
De griffier, de voorzitter,